

ปาฐกถาพิเศษ

“ความคาดหวังของสังคมไทยในทศวรรษหน้า”

โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
เนื่องในพิธีปิดการสัมมนาระดับชาติ เรื่องวิกฤติการณ์ทางสังคมไทย

ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

วันเสาร์ ที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๘

ท่านผู้มีเกียรติครับ ก่อนอื่นผมต้องขอขอบคุณเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่กรุณาเชิญผมมาพูดในวันนี้ ขอเรียนในเบื้องต้นว่า ผมเป็นทหาร เพราะฉะนั้นผมจึงไม่ใช่นักวิชาการ สาขาที่ผมจะพูดในวันนี้ เนื้อหาสาระที่ผมจะพูดในครั้งนี้ ผมได้มาจากประสบการณ์ และด้วยความรักและห่วงหาอาทรความเป็นไทยของผม โดยสิ้นเชิง ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญ เพราะว่าการพูดของผมในวันนี้สืบเนื่องมาจากการที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดให้มีการสัมมนา เรื่อง “วิกฤติการณ์ ทางสังคมไทย” ขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบายเรื่องของปีรณรงค์เพื่อวัฒนธรรมไทย ผมใคร่ขอเรียนเชิญท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายกรุณาสนใจหัวข้อเรื่องที่ทางสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดให้มีการสัมมนาระดับชาติในครั้งนี้ คือ ชื่อเรื่อง “วิกฤติการณ์ทางสังคมไทย” ถ้าเราเปิดพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี ๒๕๒๕ คำว่า “วิกฤติ” ตามพจนานุกรมให้ความหมายว่า เวลาหรือเหตุการณ์ขั้นอันตราย อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ ชั้นแตกหัก จะเป็นทางดีหรือทางร้ายก็ได้ เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย การเมืองหรือการเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นการที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดให้มีการสัมมนาเรื่อง “วิกฤติการณ์ทางสังคมไทย” ก็พอจะแปลได้ว่าสังคมไทยคงป่วย และค่อนข้างอยู่ในขั้นอันตราย หรืออยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อหรือชั้นแตกหักและน่าจะเป็นทางร้ายมากกว่าทางดี จึงได้จัดให้มีการสัมมนาขึ้น ในส่วนตัวผมก็มีความเห็นคล้ายตามนิยามของพจนานุกรม ฉบับที่ผมอ้างถึงนั้นด้วย ด้วยเหตุที่ว่าสังคมไทยในปัจจุบันนี้ค่อนข้างจะให้คำนิยามยากกว่าเป็นอย่างใด ถ้าเรากลับมาดูพจนานุกรมเล่มนั้น ซึ่งให้คำนิยามคำว่า “สังคม” ไว้ว่า สังคม คือ คนจำนวนหนึ่งที่มีความต่อเนื่อง ตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือแปลว่าวงการ หรือ สมาคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น สังคมของคนชั้นสูง คราวนี้ผมขอเชิญให้พิจารณานิยามวรรคแรกที่ว่า สังคม หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความต่อเนื่องกัน ตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และขอเชิญท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ลองหันมาดูสังคมไทยในปัจจุบัน เราจะพบว่าค่อนข้างจะไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่เราจะยึดไว้เป็นหลักเป็นฐานได้มากนัก แม้แต่วัตถุประสงค์ก็อาจจะไม่ร่วมกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าคิดน่าเป็นห่วงว่าสังคมไทยในปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยิ่งกว่านั้นถ้าเราพูดถึงสังคมไทยให้แน่ชัดลงไป ก็น่าจะขยายความลงไปได้ว่า สังคมไทยมีหลายระดับหลายลักษณะ นับแต่สังคมเครือญาติ คือ สังคม ครอบครัว สังคมชนบท สังคมเมือง สังคมภูมิภาค เป็นต้น ยิ่งในภาวะปัจจุบันได้เกิดสังคมชนิดอื่นๆ ขึ้น เนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี เช่น สังคมอุตสาหกรรมและสังคมข้อมูล ข่าวสาร เป็นต้น แม้แต่ผู้ที่อยู่ในแวดวงการเมืองก็พอจะเรียกได้ว่าสังคมการเมืองและเป็นสังคมที่มีความสำคัญต่อชาติบ้านเมืองมากที่สุด

ผมใคร่ขอเชิญชวนท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายให้พิจารณาดูสังคมไทย ที่เรากำลังจะพูดถึงกันในวันนี้ว่า เป็นอย่างไร ผมมั่นใจว่าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายคงมีความเห็นตรงกันว่า สังคมไทยในอดีตมีความแปลกและแตกต่างไปจากปัจจุบันค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะมีสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น คือ การพัฒนาของชาติบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านสังคมและทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งในด้านการเมือง ประการหนึ่งและการที่สังคมไทยในปัจจุบันได้รับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศมาประพติดประปะกัในสังคมไทย สิ่งนี้ก็เป็น

เหตุผลอีกประการหนึ่ง ยิ่งในทศวรรษหน้า สังคมไทยจะเปลี่ยนแปลง ส่วนจะวิกฤติหรือไม่ มากน้อยอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการที่ผมอ้างถึงและเข้าใจยากที่จะวิเคราะห์ล่วงหน้าให้ถูกต้องได้

ท่านผู้มีเกียรติครับ ก่อนที่ผมจะกล่าวถึงหัวข้อที่ท่านเลขาธิการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุณากำหนดให้ผมมาพูด คือ เรื่องความคาดหวังของสังคมไทยในทศวรรษหน้า ผมใคร่ขอเริ่มด้วยเรื่องที่ผมเห็นว่ามี ความเกี่ยวข้อง กับเรื่อง ที่เลขาธิการกำหนดให้ผมพูดสักเล็กน้อย คือ เราคงจะยอมรับกันว่า ถ้าสังคมไทย มีปัญหาหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ย่อมจะมีเหตุที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ผมคิดว่าประเทศของเรา มีปัญหาๆ หนึ่งที่ทุกคนและทุกรัฐบาล ยอมรับกันว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้าน การเมือง การเศรษฐกิจ และสังคมปัญหานั้นก็คือ ปัญหาความยากจนของคนไทยในประเทศเรา ปัญหา ความยากจนนี้ จะมีผลกระทบต่องสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ถ้าเราไม่สามารถจะแก้ปัญหา ความยากจนให้ดีขึ้น ที่ผมนำปัญหาเรื่องความยากจนขึ้นมากล่าว ก็เพราะว่าสังคมคือคนจำนวนหนึ่งที่มีความ ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ ถ้าคนยากจน ความต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ย่อมทำได้ยาก และจะพัฒนาได้ยาก ฉะนั้นผมจึงคิดว่าสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและทศวรรษหน้าจะมีรูปแบบอย่างไรนั้น ตัวแปรที่สำคัญ คือ “ความยากจน” เพราะว่ามันก็คือ ส่วนหนึ่งของสังคมถ้าเรามีความยากจนมาก สังคมของเราก็ คงไม่น่ารื่นรมย์ ไม่มีความสุขและยังมีปัจจัยอีกสองประการที่ผมกล่าวมาแล้วนำมารวมด้วยก็ยิ่งทำให้สังคม ของเราในทศวรรษหน้ายังมีแนวโน้มที่จะวิกฤติมากขึ้น มีเรื่องหนึ่งที่ผมใคร่ขอนำมาเรียนไว้ ณ ที่นี้ก็คือ เรื่องความมั่นคงแห่งชาติ พอพูดถึงความมั่นคงแห่งชาติ เรามักจะมองไปในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง และการป้องกันประเทศ ที่จริงความมั่นคงแห่งชาติมีความเกี่ยวเนื่องเกี่ยวข้องและเกี่ยวพัน กับสังคมค่อนข้างมากทีเดียว เพราะผู้ที่ทำให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติ ก็คือ คน ถ้าคนเราได้รับการพัฒนา ให้มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมผู้บริหารประเทศ หรือผู้นำและกลุ่มบุคคลเหล่านั้น ก็จะได้รับ การยอมรับ มีประสิทธิภาพและศักยภาพในการบริหารสูง ตามไปด้วย จะเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงแห่งชาติโดยตรง ผมมีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้ทราบมาว่า ในเวลานี้ ภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรมนุษย์เป็นอันมาก มองเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาชาติบ้านเมือง และจะเป็นผลต่อเนื่องถึงสภาพสังคมไทยของเรา นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสรรเสริญและยินดีมาก

ในส่วนของวัฒนธรรมต่างชาติก็เป็นส่วนหนึ่งที่เราน่าจะทำความเข้าใจ อันที่จริงการเรียนรู้เรื่อง วัฒนธรรมของชาติต่างๆ ในโลกนี้ เป็นสิ่งที่น่ากระทำและจะเป็นประโยชน์มาก เพราะการเรียนรู้วัฒนธรรม ต่างชาติย่อมทำให้เกิดความคิดหลากหลายในการดำรงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมของเรา การหลั่งไหลของ วัฒนธรรมต่างชาติสู่ประเทศของเรา ทั้งในรูปแบบและทิศทางต่างๆ ทำให้เป็นผลกระทบต่อสังคมไทย มากพอสมควรในปัจจุบันนี้คนไทยเป็นจำนวนมากได้ไปศึกษาต่อยังต่างประเทศและได้เรียนรู้สัมผัสกับ วัฒนธรรมของชาตินั้นๆ และนำกลับมาใช้กับประเทศของเรา วัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาในรูปแบบของสื่อต่างๆ เหล่านี้ เป็นผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งสิ้น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ซึ่งมักจะมีความรู้สึกรับวัฒนธรรมต่างชาติ เข้ามาเป็นความทันสมัย อย่างที่ผมเรียนแล้วว่า การเรียนรู้และสัมผัสกับวัฒนธรรมต่างชาติเป็นเรื่องที่ น่าสนใจมาก แต่การยอมรับที่นำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยของเราเป็นอีกเรื่องหนึ่ง คนละประเด็นกับการหลั่งไหล ของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศของเรา เพราะสิ่งนี้ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมไทยของเราได้รับ ผลกระทบ เพราะฉะนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติของเรา สถาบันการศึกษาทุกระดับของเรา ควรที่จะต้องศึกษาและค้นคว้ามาตรการที่ จะดำรงวัฒนธรรมไทย สังคมไทยในรูปแบบที่เราปรารถนา โดยทำความเข้าใจกับคนทั้งชาติให้รู้จัก และรู้จัก ในประเด็นเหล่านี้

ท่านผู้มีเกียรติครับ ต่อไปนี้ผมจะเข้าสู่เรื่องที่เลขาธิการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุณากำหนดหัวข้อให้พูด คือเรื่อง “ความคาดหวังของสังคมไทยในทศวรรษหน้า” ถ้าเราเปิดพจนานุกรมฉบับที่ผมอ้างอิงดูคำนิยามของคำว่า “คาด” และคำว่า “หวัง” จะเห็นว่ามีส่วนคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ “คาด” หมายถึง คิดไว้ หมายถึง มักใช้คู่กับ คณะ หรือหมายถึง เช่นว่า คาดคะเน คาดหมาย “หวัง” แปลว่า คาดว่าจะได้ ปรารถนา หมายถึง ดังนั้นความคาดหวังก็คงจะแปลได้คล้ายกันว่า เราหวังว่า คาดว่าสังคมไทยในทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไร อาจจะสมหวังสมคาดหมายหรือไม่สมหวัง ก็ขึ้นอยู่กับพวกเราทุกคน พวกเราทุกคนที่เป็นคนไทย พวกเรามีหน้าที่ที่จะปั้นแต่งสังคมในทศวรรษหน้าและดีกว่าพวกเราในที่นี้ ผมหมายถึงคนรุ่นใหม่ผู้มีหน้าที่สืบทอดสังคมไทย คือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็กล่าวได้ว่าสังคมไทยในทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไรเห็นจะต้องฝากความหวังไว้กับคนไทยรุ่นใหม่

ต่อไปนี่คือความคาดหวังของผม (คนรุ่นเก่า) ที่มีความคาดหวังต่อสังคมไทยในทศวรรษหน้า ผมคาดหวังไว้ดังนี้ครับ

๑. ผมคาดหวังว่าสังคมไทยจะดำรงความเป็นไทยไว้ได้ ผมหมายความว่า สังคมไทยจะดำรงความสำนึกในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามพจนานุกรมและประเพณีปฏิบัติ ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งเป็นของคนไทยโดยแท้จริง ไม่นำคำภาษาอื่นที่ไม่จำเป็นมาพูดทับศัพท์เพื่อให้คำเหล่านั้นกลายเป็นภาษาไทยที่อาจจะให้ความหมายคลาดเคลื่อน ผมหวังว่า สังคมไทยจะเป็นสังคมที่จะรักษาวัฒนธรรมไทยไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่เป็นหลักของชาติของเรา เช่น การเคารพผู้ใหญ่ การให้ความเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่จะประพฤติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้น้อย ครูจะเป็นครูที่ดีของเด็ก เป็นครูที่เป็นตัวอย่างที่ดีของลูกศิษย์ คนรุ่นใหม่จะสำนึกและเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านี้ จะช่วยกันดำรงรักษาและพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้ก้าวหน้าไปอย่างมีระเบียบ ยึดประเพณีอย่างมีเหตุผลและคนไทยในสังคมต่างๆ จะสำนึกในความเป็นไทยตลอดไป

๒. ผมคาดหวังว่าคนไทยจะยึดมั่นในความรัก ความเคารพต่อผู้ใหญ่ผู้มีพระคุณต่อตนเองต่อคนในสังคมนั้น และจะยึดมั่นในการตอบแทนบุญคุณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่มีบุญคุณต่อสังคมไทยแก่คนไทยก็คือ แผ่นดินไทยที่เราอาศัยเกิดมา ผมหวังว่าสังคมไทยในทศวรรษหน้าจะมีความสำนึกว่าแผ่นดินไทยแผ่นดินนี้ แผ่นดินแม่ของเรานี้ คือ แผ่นดินที่มีบุญคุณมหาศาลต่อเรา ต่อสังคมเรา เรามีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องตอบแทนบุญคุณของแผ่นดินนี้ และวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการทดแทนบุญคุณของแผ่นดินก็คือ ทำให้สังคมไทยของเราเป็นสังคมที่ดี มีเกียรติ มีศักดิ์มีความมั่นคง ได้รับความนิยมนยกย่องและศรัทธาเพื่อระลึกถึงบุญคุณแผ่นดินไทยของเรา

๓. ผมคาดหวังว่า สังคมไทยจะพัฒนาไปแบบไทย คนรุ่นใหม่และรุ่นต่อๆ ไปจะไม่ลอกเลียนวัฒนธรรมของชาติอื่นมาประพฤติปฏิบัติโดยไม่คำนึงและตระหนักถึงความเป็นไทย สังคมไทยควรจะพัฒนาไปในแนวทางที่คนไทยค้นคิดขึ้นเอง ด้วยความร่วมมือและสมัครใจ สังคมไทยจะพัฒนาไปในแนวทางที่คนไทยยอมรับได้แบบไทย ที่จะยังความสุขความสมบูรณ์ความรู้รักสามัคคีมาซึ่งสังคมไทยของเรา

๔. ผมคาดหวังว่าโลกจะรู้สึกว่าคุณค่าสังคมไทยดีขึ้น ความเป็นอยู่ของสังคมไทยจะได้รับการยอมรับและความสนใจเป็นอย่างดี สังคมไทยจะเป็นสังคมที่มีชื่อเสียงเป็นที่เรียกร้องความสนใจ ความอยากเรียนรู้จากต่างประเทศ สังคมไทยจะเป็นสังคมที่มีลักษณะโดดเด่น เป็นพิเศษไม่เหมือนสังคมของชาติอื่น สังคมไทยจะเป็นสังคมที่มีความเป็นไทยเด่นชัดและน่าสนใจยิ่ง

๕. ผมคาดหวังว่า สังคมไทยจะได้รับการพัฒนาการศึกษาจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทุกระดับทั้งในเรื่องของโอกาสและความต้องการ เพื่อให้การศึกษาได้แพร่กระจายไปทั่วทุกสังคมในประเทศของเรา เพื่อที่คนไทยจะได้รับการรับรู้ ได้รับความรู้มากพอที่เราจะช่วยตนเองได้ ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

และเมื่อเราพูดถึงเรื่องการศึกษาแล้วผมขอเรียนว่า การศึกษาเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดที่จะพัฒนาสังคมของเรา โดยเฉพาะปัญหาความยากจนในสังคมให้หมดสิ้นไปได้ในระดับสูงทีเดียว

๖. ผมคาดหวังว่า สังคมไทยจะลดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน จะกลับมาหันหน้าเข้าหากัน ช่วยกันคิด ช่วยกันสร้างมาตรการและประเพณีปฏิบัติเพื่อให้สังคมได้มีโอกาสที่จะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อความรัก ความเข้าใจ เพื่อความเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนในสังคมปฏิบัติตน และปฏิบัติต่อสังคมเท่าเทียมกันในทุกๆ เรื่องที่สังคมนั้นจะมีและพึงได้ ไม่ว่าคนในสังคมนั้นจะมีฐานะแตกต่างกันอย่างไรและสังคมไทยจะปลอดผู้มีอิทธิพล

๗. ผมคาดหวังว่า สังคมไทยเข้าใจและห่วงใยในการถนอมรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น ชัดเจนยิ่งขึ้น ถ่องแท้ยิ่งขึ้น โดยคิดอยู่เสมอว่า เราจะต้องอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยจะต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อความเจริญพัฒนาของสังคม และชาติบ้านเมือง เข้าใจและเรียนรู้ว่าเราจะอยู่โดยปราศจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ได้

๘. ผมคาดว่า สังคมไทยจะเป็นแกนสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย เพราะที่ สังคมไทยก็คือส่วนหนึ่งของชาติไทย สังคมจะไทยต้องรักษาวัฒนธรรมไทย สมบัติไทยและสิ่งอันอันประเสริฐยิ่ง ของเราของชาติไทย เพื่อให้ดำรงอยู่คู่คนไทยและชาติไทยต่อไป

๙. ผมคาดหวังว่า สังคมการเมืองของไทยจะพัฒนาไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อชาติไทย ต่อคนไทยมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมมากว่าในปัจจุบันนี้ ผมหวังว่าสังคมการเมืองไทยจะสำนึกในหน้าที่ของตน และมุ่งมั่นและจะทำให้การเมืองของไทยของเรา บริสุทธิ์ สะอาด มุ่งมั่นที่จะทำทุกอย่าง เพื่อชาติ และประชาชน อย่างมีความสำนึกตลอดไป ไม่เสื่อมคลาย รวมทั้งยึดมั่น มั่นคงในเรื่องของความเสียสละ กล่าวคือ รู้จักเสีย รู้จักสละ ทั้งสองประการคนรุ่นใหม่จะเข้าใจความสำคัญข้อนี้ และช่วยกันพัฒนาสังคมการเมือง ให้ประชาชนมีความรู้ มีสิทธิและเสรีในสังคมการเมืองมากยิ่งขึ้น

ท่านผู้มีเกียรติครับ ทั้งหมดที่ผมกล่าวมาแล้วเป็นแนวความคิดส่วนตัวของผมที่อยากจะให้เกิดขึ้นกับ สังคมไทยของเราในทศวรรษหน้า ผมคิดว่าเรื่องที่สำคัญงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมุ่งมั่นในอันที่จะดำรง ส่งเสริม สืบสานและพัฒนาวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก จำเป็นมาก และมีประโยชน์มาก ฉะนั้นจึง ใคร่ขอวิงวอนท่านผู้มีเกียรติได้โปรดช่วยกันคิด ช่วยกันทำในสิ่งจะนำซึ่งความสุข ความร่มเย็น ความไม่เอาเปรียบ เอาเปรียบซึ่งกันและกัน การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ให้ความรักความเมตตาต่อกัน เสียสละเพื่อประโยชน์ต่อสังคม และสำนึกอยู่เสมอว่า สังคมไทยคือส่วนหนึ่งของชาติของเรา ตราบใดที่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ชาติของเราก็จะร่มเย็นเป็นสุข มั่นคงแข็งแรง มีเกียรติ มีศักดิ์ตลอดไป

ขอขอบคุณเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติอีกครั้งหนึ่ง หวังว่า การพูดของผม ในวันนี้คงจะเป็นประโยชน์บ้าง

ขอบคุณและสวัสดิ์
